

آیا پس از دریافت دوز دوم واکسن ماسک بزنیم؟

«متخصصان تاکید می‌کنند دریافت دوز اول واکسن کرونا ایمنی کامل ایجاد نمی‌کند. ۲ هفته پس از دوز دوم، فرد به ایمنی نسبی می‌رسد اما این ایمنی مانع از ابتلا به کرونا نمی‌شود. آنها می‌گویند تا وقتی ۷۰ درصد جمعیت واکسینه نشوند، نمی‌توان به ماسک‌زدن فکر کرد.»

به گزارش سایت خبری پرسون، روزنامه همشهری نوشت: «همه، رویای بازگشت به زندگی عادی را در سر دارند؛ روزی که ماسک‌ها را دور بیندازند، مواد ضدعفونی‌کننده را در خانه جا بگذارند و تجمع‌ها و رفت و آمدهایشان را از سر بگیرند. بیش از ۱۴ ماه است که جهان درگیر ویروس کروناست و با تولید واکسن، امید برای رسیدن به این رویا، پررنگ‌تر شده است؛ هرچند که در ایران روند واکسیناسیون کند است و این روزها، کمبود واکسن، بسیاری از صفاها را برای تزریق واکسن، خالی کرده است.

می‌توان گفت کشور ما با رویای رسیدن به روزهای بدون ماسک هنوز فاصله زیادی دارد. پس از کادر درمان که روند واکسیناسیون آنها از بهمن سال گذشته شروع شده بود، در دومین فاز سالمندان قرار گرفتند. دوز اول را که زدند، خیلی‌ها تصور کردند، دیگر رفت و آمدها مجاز است و پروتکل‌ها برایشان الزامی ندارد. متخصصان این بار قوی‌تر از قبل وارد میدان شدند تا درباره ایمنی که واکسن ایجاد می‌کند، توضیح دهند. برخی دوز دوم را هم که تزریق کردند، دیگر خود را رها از هر قید و بندی دیدند، سفرها شروع شد و بیرون‌رفتن‌ها و گاهی ماسک‌زدن‌ها. همه اینها در حالی است که متخصصان عفونی و مسئولان ستاد مقابله با کرونا تاکید می‌کنند که دریافت دوز اول واکسن کرونا، ایمنی کامل ایجاد نمی‌کند و ۲ هفته پس از دوز دوم، فرد به ایمنی نسبی می‌رسد اما این ایمنی، مانع از ابتلا به کرونا نمی‌شود. آنها می‌گویند تا زمانی که ۷۰ درصد جمعیت در کوتاه‌ترین زمان واکسینه نشوند، نمی‌توان به ماسک‌زدن فکر کرد. بنابراین با وجود این شرایط، افراد واکسینه‌شده، باید حتماً از ماسک استفاده و فاصله‌گذاری اجتماعی را رعایت کنند، این افراد باید تمام موارد پیشگیری از ابتلا به بیماری را رعایت کنند.

ایمنی پس از تزریق واکسن کرونا، چه زمانی ایجاد می‌شود؟ محمدرضا هاشمیان، متخصص عفونی بیمارستان مسیح دانشوری، به این سؤال پاسخ می‌دهد. به گفته او تعداد دوزهای تزریق‌شده روزانه در کشور بسیار پایین‌تر از استاندارد جهانی است. به علاوه باید توجه داشته باشیم به طور کلی تزریق واکسن منجر به ایمن‌شدن شخص علیه بیماری می‌شود اما این ایمنی تقریباً ۲ هفته بعد از تزریق دوز دوم صورت می‌گیرد. بر اساس اعلام این متخصص، ایمنی ایجادشده در واکسن‌ها ارتباطی به شرکت تولیدکننده آن ندارد. تمام واکسن‌هایی که فاز سوم‌شان تمام‌شده، در ایجاد مصونیت مؤثرند و ایمنی‌زایی دارند. اما مطالعات انجام‌شده در مورد واکسن آسترانکا نشان داده تزریق تک‌دوز این واکسن می‌تواند تا حدود ۸۰ درصد از مرگ‌ومیرها جلوگیری کند. البته چنین مطالعه‌ای درباره واکسن‌های دیگری که در کشور ما استفاده می‌شود، انجام نشده است، اما این اطلاعات وجود دارد که تزریق این واکسن‌ها تأثیر صد درصدی بر میزان مرگ‌ومیرها دارد. با این همه هاشمیان تأکید می‌کند که هیچ‌کدام از واکسن‌ها ایمنی‌زایی صد درصدی ایجاد نمی‌کنند: «واکسن می‌تواند از ما مراقبت کند اما حتی با کامل‌شدن ایمنی، باز هم فرد می‌تواند ناقل بیماری باشد. درست است فردی که واکسن زده به نوع شدید و کشنده بیماری مبتلا نمی‌شود اما می‌تواند افراد دیگر را بیمار کند. بنابراین باید توجه داشته باشیم شخص با تزریق واکسن، همان روز اول یا چند روز بعد ایمن نمی‌شود، بلکه باید ۲ هفته از تزریق هر دو دوز واکسن بگذرد تا ایمنی ایجاد شود.»

به گفته این متخصص عفونی، باید حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد جمعیت کشور واکسینه شوند تا گفته شود ایمنی جمعی ایجاد شده. بنابراین با توجه به این که هم‌اکنون تعداد افراد واکسینه‌شده در کشور بسیار کمتر از این میزان است، هنوز ناقلان زیادی وجود دارند. او تأکید می‌کند که با وجود این شرایط، افراد واکسینه‌شده، باید حتماً از ماسک استفاده کنند و فاصله‌گذاری اجتماعی را رعایت کنند. این افراد باید تمام موارد پیشگیری از ابتلا به بیماری را رعایت کنند.

پرسش دیگر، تأثیر واکسن‌ها بر سوش‌های جدید است. هاشمیان اما تأکید می‌کند که مطالعات نشان می‌دهد تمام واکسن‌ها علیه جهش‌های جدید، مؤثرند؛ هرچند برخی از تحقیقات ثابت کرده‌اند که امکان دارد جهش‌ها باعث کارایی کمتر بعضی از واکسن‌ها شوند اما در هر صورت تزریق هر واکسنی می‌تواند مانع از خطر مرگ و بستری‌شدن بیماران شود. بنابراین تسریع در واکسیناسیون، پیشگیری و کنترل بیماری و رسیدگی به افراد مبتلا موضوع مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

پس از دوز دوم واکسن، مصونیت کامل ایجاد نمی‌شود

ماجرای توجه به پروتکل‌ها پس از واکسیناسیون موضوعی است که از سوی مینو محرز، عضو کمیته علمی ستاد ملی مقابله با کرونا مطرح می‌شود. او به همشهری می‌گوید: «قبل و بعد از واکسیناسیون، مهم‌ترین عامل پیشگیری از بیماری، حفظ فاصله‌گذاری فیزیکی، استفاده از ماسک و شستن دست است که حتماً باید رعایت شود. تا زمانی که تمام مردم واکسینه نشوند، نمی‌توان با خیال راحت به زندگی عادی بازگشت و راه‌های پیشگیری از بیماری را نادیده گرفت. در این میان برخی تصور می‌کنند از آنجایی که قبلاً به کرونا مبتلا شده‌اند، احتمال ابتلای دوباره‌شان کم است، بنابراین می‌توانند راه‌های پیشگیری را نادیده بگیرند.»

بر اساس اعلام این متخصص، هم‌اکنون میزان شیوع و انتشار این ویروس در ایران آن قدر زیاد و کنترل‌نشده است که مردم باید تا جایی که می‌توانند پروتکل‌های بهداشتی را رعایت کنند؛ چراکه احتمال شیوع واریانت‌های مختلف ویروس که نسبت به واکسن مقاوم باشند، بسیار زیاد است. بنابراین باید

انتقال ویروس، تا جای ممکن متوقف شود. به گفته محرز، اهمیت واکسن در خفیف کردن شدت بیماری است نه این که عاملی برای مبتلانشدن فرد به بیماری یا ادامه دادن زندگی به شیوه قبل باشد. باید به این نکته هم توجه کرد که دریافت نوبت اول واکسن، به هیچ وجه ایمنی کاملی ایجاد نمی کند و تنها نصف ایمنی که باید در نوبت دوم ایجاد شود، به وجود می آید. مثلا اگر قرار است واکسنی در مقابل بیماری ۷۰ درصد ایمنی ایجاد کند، این مقدار پس از دوز دوم به دست می آید و دریافت دوز اول به اندازه ای نیست که از بروز بیماری جلوگیری کند.

ایمنی زایی واکسن، برای حدود ۶ ماه است

او درباره مدت زمان ایجاد ایمنی با دریافت واکسن هم توضیح می دهد: «ایمنی حاصل پس از واکسن بستگی به شرایط مختلف دارد و می تواند از ۶ ماه تا یک سال متفاوت باشد. البته باید زمان بگذرد تا بتوان در این مورد اظهار نظر قطعی و علمی کرد. چون با توجه به ناشناخته بودن بیماری و همچنین جهش های احتمالی پیش رو نمی توان گفت واکسن تا چه زمان می تواند در برابر فعالیت های ویروس در بدن میزبان، نسبت به ویروس ایمنی ایجاد کند.»

به گفته محرز، بعضی جهش ها مثل آفریقایی و هندی در برابر بعضی واکسن ها مقاوم اند.

این متخصص در ادامه به ماجرای انتشار اطلاعات غیر علمی در فضای مجازی اشاره می کند و می گوید اخبار و مطالبی که بعضا در فضای مجازی منتشر می شود، اطلاعات نادرستی به مردم می دهد که منجر به کاهش رعایت پروتکل های بهداشت می شود یا حتی سبب می شوند تا مردم از تزریق واکسن بهراسند: «تمام واکسن ها عوارضی دارند که با توجه به سیستم دفاعی هر فرد متفاوت خواهد بود. حتی اگر این واکسن ها با عوارضی همراه باشند، در برابر منافع زیادشان، بسیار ناچیز است.»

محرز در ادامه صحبت هایش به نکته دیگری اشاره می کند و آن هم آسیب های اقتصادی و آموزشی در دوران کروناست؛ اتفاقی که منجر شده مردم در تلاش مضاعف برای بازگشت به زندگی عادی باشند: «مهم ترین اتفاق در دوران شیوع کرونا، توقف آموزش حضوری است. همین اتفاق آسیب های زیادی به جامعه وارد کرده است. بنابراین تنها راه ممکن برای پشت سر گذاشتن چنین موانعی واکسینه شدن در برابر بیماری است.»

نزدن ماسک؛ تنها در صورت مصونیت درصد بالایی از جامعه

تعلل برای بازگشت به زندگی عادی، از سوی پیام طبرسی، رئیس بخش عفونی بیمارستان مسیح دانشوری هم مورد توجه است. او به هم شهری می گوید که نمی توان تنها با اتکا به ایمنی حاصل از واکسن، به زندگی عادی بازگشت: «بسیاری از افراد به ویژه سالمندان پس از تزریق دوز اول واکسن، وارد اجتماعات شده و با رعایت نکردن موارد پیشگیری، به بیماری مبتلا شده اند. به همین دلیل هم اکنون علاوه بر تزریق واکسن حتما باید به تمام موارد پیشگیری از بیماری هم توجه داشته باشیم.»

به گفته طبرسی تنها هنگامی می توان به استفاده نکردن از ماسک فکر کرد که درصد بالایی از افراد جامعه، در برابر بیماری واکسینه شده باشند. بنابراین با توجه به شرایط فعلی، فاصله زیادی تا رسیدن به این مصونیت وجود دارد. در همین جا طبرسی تأکید می کند که با به نتیجه رسیدن فاز دوم واکسن برکت، می توان امیدوار بود با وارد شدن به چرخه واکسیناسیون عمومی، بتوان به ایمن شدن درصد بیشتری از مردم جامعه فکر کرد: «با اعلام شرکت سازنده واکسن برکت مبنی بر آماده بودن یک میلیون دوز، تحویل ۳ میلیون دوز دیگر تا پایان خردادماه و همچنین ۱۸ میلیون دوز دیگر تا پایان شهریور به نظر می رسد سرعت واکسیناسیون بیشتر خواهد شد.»

طبرسی امیدوار است بررسی فاز دوم واکسن دیگری به نام «اسپایکوژن» هم که محصول مشترک ایران و استرالیاست و مجوز هم گرفته، هر چه زودتر به نتیجه برسد. اگر نتیجه فاز دوم این واکسن هم تا اوایل مردادماه مشخص شود، با توجه به ظرفیت تولید ۵ میلیون دوزی، می توان امیدوار بود تا اوایل پاییز به مرحله ماسک نزدن نزدیک شویم.

ایمنی یعنی واکسیناسیون ۷۰ درصد جمعیت در کمترین زمان

حمید سوری، رئیس کمیته کشوری اپیدمیولوژی و واکنش سریع کرونا هم توضیح هایی درباره میزان ایمنی زایی واکسن کرونا می دهد: «اثر بخشی واکسن های کرونا با توجه به تنوعی که دارند متفاوت است. با این حال اغلب حدود ۷۰ درصد ایمنی دارند. با این همه احتمال ابتلا حتی بعد از دوز دوم هم وجود دارد. از سوی دیگر، با توجه به جهش ویروس کرونا امکان بی اثر یا کم شدن تأثیر واکسن هم وجود دارد.»

به گفته سوری تحقیقات اولیه نشان می دهد ایمنی ایجاد شده حدود ۶ ماه است؛ چراکه بسیاری از افراد، برای بار دوم هم به بیماری مبتلا شده اند. بنابراین آنتی بادی ایجاد شده به مرور زمان کاهش پیدا می کند اما هنوز نمی توان با قطعیت در مورد مشکلات بیماری کرونا و آینده پیش روی آن نظر داد؛ چراکه ناشناخته ها بسیار است.

رئیس کمیته کشوری اپیدمیولوژی کرونا می گوید برای رسیدن به ایمنی جمعی در برابر کووید-۱۹، بالابردن سرعت واکسیناسیون موضوع بسیار مهمی است. یعنی به طور متوسط برای رسیدن به ایمنی در طول ۶ ماه باید بتوان تقریبا روزی ۳۵۰ تا ۴۰۰ هزار دوز واکسن در کشور تزریق شود؛ در حالی که بدون داشتن چنین سرعت و فراوانی در تزریق واکسن نمی توان به ایمنی جمعی دست یافت. یعنی ۷۰ درصد جمعیت، نباید خیلی طولانی و مثلا در مدت ۳ سال واکسینه شوند؛ چراکه احتمالات زیادی در طول زمان از جمله جهش های ویروسی، سلامت جامعه را تهدید می کند.

سوری به نکته دیگری هم اشاره می کند. بر اساس اعلام او تنوع در واکسن ها اهمیت زیادی دارد؛ چراکه ممکن است برخی به بیماری های مختلفی مبتلا باشند و هر واکسنی با آنها سازگار نباشد. بر همین اساس افراد با بیماری های زمینه ای پیش از گرفتن واکسن، با پزشک مشورت داشته باشند. این

اپیدمیولوژیست تأکید می‌کند که بهتر است برای مقابله با ویروس کرونا تنوعی از واکسن‌ها وجود داشته باشد، به همین دلیل حتی کشورهایی که تولیدکننده واکسن‌اند، از کشورهای دیگر واکسن وارد می‌کنند: «هیچ دارو یا محصول بیولوژیکی بدون خطر نیست اما خطر بیماری کرونا بسیار بیشتر از احتمال بروز چنین عوارضی است. البته گاهی هم به دلیل رقابت موجود در بازار واکسن، اظهار نظرهای سوگیرانه‌ای ایجاد می‌کنند، اما مردم نباید در دام تبلیغات بیفتند. تمام واکسن‌های موجود در ایران که وزارت بهداشت آنها را تهیه کرده به طور عام عوارضی ندارند. البته عوارض احتمالی هم باید به طور فردی بررسی شود.»